Molt bØ, molt bona tarda. Benvolgudes i benvolguts. Molt benvinguts al Auditori dels Jardins de Cap Roig de la FundacióLa Caixa, en aquesta segona edicióde les trobades de Cap Roig. Una iniciativa que impulsem des de l'Observatori Social de la FundacióLa Caixa i l'Escola Europea d'Humanitats. I en guany ens reunim una vegada mØs en aquest magnífic espai per compartir idees, compartir preguntes i, sobretot, converses al voltant de, com heu llegit, d'un tema tan necessari com Øs el sentit de la natura. Abans de res, permeteu-me fer una salutacióespecial a la senyora Laura Bellan, l'alcaldessa de Palafrugell, a la senyora Anna Colomer, que Øs la directora dels Jardins i del Caixa Fòrum Girona, el senyor Josep Ramoneda, que Øs el director de les trobades, alguns dels ponents que estan aquí i que ens acompanyen, i a tots vosaltres. L'any passat vam iniciar aquesta aventura amb una primera edicióque naixia gairebØ com una declaració d'intents, com un experiment, si em permeteu dir-ho així. Volem crear un espai de trobada entre les humanitats, les ciŁncies, les arts i el pensament crític. I volíem demostrar que encara hi ha lloc per aquesta conversa reposada, lluny del soroll que ens envolta cada dia a tot arreu. I per fer quŁ amb aquesta conversa reposada? Doncs per intercanviar idees i sobretot fer una reflexiócompartida. La resposta del pœblic, no ho sØ perquŁ no us conec a tothom, peròsØ que algunes cares que he vist em ressonen, i dels participants i sobretot de les institucions, va ser molt positiva i vam pensar, tant des de la Maleta de Probócom des de la FundacióLa Caixa, que valia la pena continuar i fer aquesta proposta d'aquesta segona edicióque, com heu llegit, ja no Øs un dia, Øs molt mØs ambiciosa, probablement mØs internacional, perquŁ tambØ tenim mØs dies i mØs franges horàries, i per tant esperem que, sobretot, us aporti aquestes idees o aquestes inspiracions.

simplement per intentar reflexionar, si ho aconseguim, des d'altres perspectives i que potser mireu les coses una mica diferent. El tema que hem triat en guany ens interpel•la directament. Com tots sabeu, vivim una Łpoca de profundes transformacions ambientals, tecnològiques i culturals. Parlem molt de canvi climàtic, parlem molt de sostenibilitat, de biodiversitat o d'innovaciótecnològica. Peròsovint, ens proposava el Josep Ramoneda, oblidem una pregunta mØs essencial. QuŁ significa avui la natura per nosaltres? Quin lloc ocupa en les nostres vides? QuŁ ens ensenya sobre qui som, sobre d'on venim i sobre el futur que volem construir? I Øs precisament aquesta pregunta la que recorreràels diàlegs i les conferŁncies des d'ahir i tot el dia d'avui fins diumenge ens recorreran. I ho farem de la màd'escriptors, científics, filòsofs, artistes, periodistes i pensadors que ens aportaran mirades molt diverses. Parlarem del Mediterrani, de la creacióliterària, de la intel•ligŁncia de les plantes, de la memòria dels paisatges, de la biodiversitat, de la identitat i de la genŁtica, de les noves llibertats, del futur de les imatges i de la intel•ligŁncia artificial i fins i tot de la nostra manera d'imaginar el futur. I aquesta diversitat de veus respon a una convicciópprofunda, que a Barcelona, des del Palau Macaya, a partir del projecte de l'Escola Europea d'Humanitats, ho practiquem mØs o menys cada quinze dies. I Øs que els grans desafiaments del nostre temps no es poden entendre des d'una sola disciplina. Necessitem que la ciŁncia dialogui amb la filosofia, necessitem la mirada dels artistes i dels escriptors i necessitem escoltar experiŁncies diferents i aprendre dels que observen la realitat des d'altres perspectives. I pensem que difícilment podríem tenir la sort de tenir un escenari millor que d'on estem, del Cap Roig, que nosaltres sempre volem pensar des de la FundacióLa Caixa que Øs molt mØs que un lloc bonic. És un espai on el paisatge, la cultura i el Mediterrani conflueixen d'una manera pràcticament natural. I aquí la natura no Øs nomØs el tema de les nostres converses, sinóque Øs una presŁncia constant que ens acompanya i que ens recorda que formem part d'una realitat molt mØs àmplia que nosaltres mateixos. Vaig acabant. Les trobades de Cap Roig aspiren modestament peròamb ambicióintel•lectual a contribuir a aquesta reflexiócol•lectiva, a crear un espai on durant uns dies puguem aturar-nos, escoltar, pensar i conversar. Un espai on el coneixement es trobi amb la curiositat i on

les preguntes siguin tan importants com les respostes.

Acabo expressant el nostre agraïment en nom de la FundacióLa Caixa, un agraïment sincer a totes les persones i institucions que han fet possible aquesta segona edició, en especial a la Sílvia Sauquet, que estàaquí davant, que Øs la coordinadora de projectes de l'Observatori Social, als equips dels jardins de Cap Roig, gràcies companyes i companys, als equips de la maleta de Portbou, a l'Ajuntament de Palafrugell i tambØ a vosaltres que amb la vostra presŁncia ens doneu sentit a aquest projecte. Moltíssimes gràcies, sigueu tots i totes molt benvinguts i benvingudes a la segona edicióels Trobades de Cap Roig i passo la paraula a la senyora Laura Bellant, alcaldessa de Palafrugell. Moltes gràcies. Bona tarda a tothom. Abans de res voldria fer una salutació i agraïment als organitzadors de les jornades, a l'Escola d'Humanitats, a la FundacióLa Caixa i a la maleta de Portbou. I si hi haguØs de posar noms propis, doncs he d'agrair personalment a Josep Ramoneda i a Josep PuyØ d'haver pensat en Palafrugell. Com a municipi, estem plenament orgullosos i satisfets de poder comptar amb la presŁncia de gent importantíssima en allòque podríem anomenar cultura europea. NomØs anomenant l'Alessandro Barico, anomeno moltíssimes coses que ens funden. L'humanisme, la mœsica que hem convingut d'anomenar clàssica o la mitologia. Deixeu-me que m'aturi tambØ un instant en la nostra estimada i mai prou valorada cultura europea. Ciment d'uns valors que funden la nostra manera de viure, els nostres estats, les nostres nacions, tal i com les hem conegudes des del Renaixement fins gairebØ avui mateix. Si bØ Øs cert que els valors que han anat matisant-se, no deixa de ser ben cert que Europa posa sempre l'home en el centre de la seva essŁncia pròpia. El Renaixement, el cicle de les llums que van fomentar la RevolucióFrancesa, els valors aposentats desprØs de les guerres mundials, el malmŁs i necessari estat del benestar. En definitiva, l'humanisme com a base d'una Łtica i un coneixement ineludible. Peròtot sembla a punt de canviar si no li posem remei de forma ferma i immediata. Deixeu-me que ho digui de forma gràfica. En som molts els que tenim por que l'Europa que coneixem, la que estimem, la que volem que persisteixi com a fundadora de la nostra manera d'entendre el món, pugui desaparŁixer d'una volada. Molts són els signes que assenyalen que la nostra Europa va prenent una fesomia diferent a la que fins ara ens enorgulleix. Per aixòtrobo tan encertat el nom d'Escola Europea d'Humanitats. Crec que el nom ho diu tot. No s'ha d'esquerrancir la vida que tenim, ens al contrari, hem d'enfortir-la. Aquestes jornades són un clam a favor de la ciutadania. Que avui tinguem algœ com Alessandro Baricóa part d'un honor profund

Øs un signe d'afirmacióí un gest a favor de l'Europa que volem i que necessitem, la de les persones. Moltes gràcies. Bona tarda, benvinguts, moltes gràcies per ser aquí. Evidentment, voldria fer referŁncia a algœ que han dit l'alcaldessa i en Josep Pugnier abans. El que em sembla que Øs una de les motivacions principals del que estem fent, primer agrair a la ciutat de Palafrugell que acolleixi una iniciativa d'aquesta embargadura i segon, intentar deixar clar que una de les coses a les que nosaltres volem contribuir i que ens sembla important en el moment present Øs mantenir vives aixòque en diem les humanitats. És a dir, aquella mirada sobre el món, sobre la vida, que no perd de vista que hi ha una condicióentral que Øs la dels humans la que ens ha de regir i que massa vegades en el moment present amb els avenços tecnològics i amb els avenços de poders cada vegada mØs totalitaris la qüestiócentral de qui som es desdibuixa i aquesta singularitat del ser capaçde pensar i decidir per si mateix que Øs l'home digne es perd i cada vegada hi ha mØs claudicacions, cada vegada hi ha mØs imposicions i cada vegada els espais es fan mØs limitats del que Øs possible per la condicióhumana. Per tant, que es recolzi la reflexiósobre les humanitats que recolzi els treballs que intenten que la mirada d'aquest ser peculiar que tØ aquestes virtuts i aquests defectes que tØ una cosa que en diem intel•ligŁncia i capacitat de creaciócarregades d'ambivitatats per la

mateixa fragilitat del ser humàes puguin mantenir com a referents fonamentals per poder ser el que som persones amb la seva modŁstia capaces de pensar i decidir per nosaltres mateixos.

I en aquest sentit em sembla que les jornades de Cap Roig són un exemple que hauríem de poder mantenir el màxim de temps possible perquŁ les preguntes que ens proposem seguiran vives sempre. Per la sessióinaugural d'aquesta jornada vam decidir proposar-li a Alessandro Baricco. A mi em sembla que si alguna persona es justifica aquesta eleccióper una empresa que tØ com a objectiu posar les humanitats en primer pla Øs Alessandro Baricco en la que la mœsica, la natura i la persona per dir-ho així estan encarnades. No m'entretindrØ a parlar de les obres d'Alessandro Baricco, escriptor, dramaturg, crític musical i periodista italià Probablement Novecento i Ceda siguin les dues mØs conegudes en aquest país, peròper mi el que Øs molt important Øs que les seves obres tenen una capacitat gran de connectar, de connectar amb nosaltres i de connectar, en aquest cas un tema referencial per nosaltres, amb el Mediterrani. Tot plegat, aquesta singularitat cultural i l'empenta del seu llenguatge em fan pensar que era un candidat indiscutible a fer el discurs inaugural de les trobades avui i amb el Mediterrani com a referent i teló de fons que el tenim aquí al costat. Gràcies per estar amb nosaltres i ara et toca a tu. Moltíssimes gràcies a tots els que m'han fet arribar fins aquí. Hem vingut aquí tambØ per celebrar la publicaciód'un nou llibre tant en catalàcom en castellài es titula Breu història herŁtica de la mœsica clàssica. Podria semblar que Øs un assaig, un xic avorrit de la mœsica clàssica perquŁ per moltes persones no el troben un tema gaire important. En canvi, avui en honor al títol que fa referŁncia a la natura i aquesta passióde l'humanitis m'agradaria parlar-ne, m'agrada parlar d'això perquŁ realment per mi Øs una gran passió

No hi fa res si en sabeu de mœsica clàssica o no. Si en sabeu potser seràmØs divertit, peròsi no en sabeu no fa absolutament res. TØ molt a veure amb la relaciódels humans europeus, sí, Øs una història realment molt europea, aquesta relaciódels humans, dels europeus amb la natura. Vindria a saber que el concepte de mœsica clàssica no ha existit sempre. De fet, va ser un invent del segle XVIII i sobretot una lit de llengua alemanya. De fet, van ser ells que van inventar el concepte de mœsica clàssica. TambØ el concepte d'història de la mœsica clàssica. Era impensable perquŁ abans d'aquesta petita lit intel•lectual a Alemanya, ningœ pensava que hi haguØs alguna connexióconcreta entre el cant gregorial, la polifonia del 15, la mœsica que anomenem barroca, desprØs Händel, Haydn, Mozart. El pensament que fos una œnica gran aventura ha nascut a l'inici. Per tant, Øs molt interessant saber quŁ hi havia abans, abans de posar el segell a tot el que era la mœsica clàssica. I el que Øs mØs important Øs tornar a l'origen i a l'inici d'aquesta història. Tradicionalment comencem aquesta aventura amb el que coneixem com el cant gregorial. No sØ quants tenen en ment quŁ Øs el cant gregorial. És un cant litœrgic

Monòdic vol dir que cantes nomØs una nota sola. Mai hi ha dues notes sobreposades. NomØs Øs una, com si fos un collaret. Aquests cants gregorians en realitat eren monòdies, eren cants que venien de qualsevol racódel món cristià TambØ de terres africanes, des d'Israel, algunes tambØ inclœs de les illes mØs allunyades del nord. I de tots aquests indrets venien fins a Roma. D'aquí es van crear un corpus de melodies amb les quals es cantaven alguns textos religiosos. Per quŁ cant gregorià? De fet, aixòja ens diu alguna cosa. Resulta, diu la llegenda, que qui Øs que va inventar aquests cants? Diuen un papa que es deia Gregorio, el papa Gregori. I aixòfeia que hi haguØs aquesta competŁncia, aquesta passió L'home li agradava molt. Va començar a recollir tots aquests cants. I d'aquí la llegenda. Era ell que els dictava aquests cants amb un escribà, un copista. I entre ell i el copista sempre hi havia d'haver com una mena de taló, com alguna tela. I

això, dies, dos dies, tres dies, ell anava dictant les melodies, cantant-les, i el copista en prenia nota. Arriba un punt que el copista, ja realment amb molta, molta curiositat, mentre Gregorio cantava, aparta la tela per veure qui hi havia darrere, quŁ s'estava amagant. I va veure, doncs, el papa Gregori i a l'espatlla hi havia un colom. El colom era el símbol de l'Esperit Sant. I de fet, hi ha molts quadres, bØ, potser no molts, peròalguns, sí, que estan dedicats a aquest papa Gregori i normalment se'l representa amb aquest colom a l'espatlla. QuŁ volia dir aixòen el llenguatge medieval? Doncs que aquests cants venien suggerits directament de DØu. El papa Gregori els recollia, els dictava, els altres els escrivien i els monjos els cantaven. De fet, Øs un punt bastant important. Tornem a l'origen de tot això

en aquest papa Gregori i normalment se'l representa amb aquest colom a l'espatlla. QuŁ volia dir aixòen el llenguatge medieval? Doncs que aquests cants venien suggerits directament de DØu. El papa Gregori els recollia, els dictava, els altres els escrivien i els monjos els cantaven. De fet, Øs un punt bastant important. Tornem a l'origen de tot això Deixem en vacuna de moment i desprØs tornem a l'origen. Escoltem mØs endavant Mozart, a vegades escoltem Beethoven, a vegades escoltem Elvis Presley i altres grups americans, per exemple. Esclar, tots aquests sons que escoltem ara són totalment dominats. Són sons dominats. Els humans poden dominar els sons com volen. Podem fer-ne el que volem. Són com animals, com plantes que tenim i que hem aconseguit ensinistrar, dominar, controlar fins que fan exactament el que nosaltres volem. Peròesclar, com dŁiem, hem de tornar a l'origen, l'origen de tot. Al principi els sons eren un misteri. Era la natura que, quan volia, de manera misteriosa, deixaven aquests sons. No hi havia noms, no hi havia una lògica, no es podien controlar, no es podien reproduir. Eren com una bufada de vent, era com una llum que apareixia. I, de fet, les persones no tenien cap control sobre aquests sons. Els podien cantar, peròsí que podien sentir el cant dels ocells, sentien tots els sons de la natura i sí que podien cantar, parlar d'alguna manera. És com si cantØssim, peròho feien d'una manera molt instintiva. Si tenia un cant que agradava, era molt difícil conservar aquest cant i desprØs ensenyar-lo al fill. Era realment com un llampec. I aquí hi ha una altra cosa molt important, i aquí hem de tornar a pensar en el papa Gregori del Gran, que totes aquestes idees a partir dels segles V desprØs de Cris, quan neixen els cants gregorians, tots aquests sons eren com una espŁcie de flaixos.

com una espŁcie realment de llamporneig, d'espurneig, on entrava l'harmonia cel•lestial. Era la prova que el món s'aguantava a travØs d'aquesta harmonia. I de cop i volta, bategant tant, s'alliberava aquesta harmonia i es podia cantar. I te'n recordaves que tu eres part d'aquesta harmonia. Per tant, els sons eren considerats com llenguatge de DØu, una petita part d'un secret que DØu acceptava compartir. Per això, tambØ el colom... L'œnica cosa que pots fer a la vida amb els sons, com es pensava abans, nomØs els podien rebre. No hi havia res de violŁncia, nomØs rebien els sons. Deixem de banda, si eren sons de DØu, sobretot tota aquesta dolçor del gest. Pensem en aquesta dolçor de rebre un so. I aixòØs el que feien. No feien gaire mØs que això Rebien sons, sense cap mena de desig de guixar-los, de guardar-los. Cantaven, era com un miracle. Obries els ulls i veies DØu, pràcticament. Si canto així... Ja està, ja han marxat. Ja no hi són, aquests sons. I durant segles, les persones els deixaven anar, els deixaven lliures. I els deixaven anar fins al punt que no van ni pensar que tinguessin un nom. De fet, no sØ les nons, però podria dir que Øs un milà, sí. Tinc un nom per aquests sons. Peròdurant segles, no se'ls va donar cap nom a aquests sons. I pensem que no hi havia cap mena de violŁncia, nomØs els rebien. Cada so era irrepetible, perquŁ no Øs allò, vaig a fer un mi, ara torno a fer un mi. No, ja està, ja ha passat el mi.

I aixòva anomenar amb la primera síl•laba d'un vers d'un text religiós molt famós. I d'aquí va sortir el ut, re, mi, fa, sol, la. Ut no acabava de sonar bØ i el van canviar. I va acabar sent el do. Do, re, mi, fa, sol, la. Estem parlant de l'any 1000. Hem arribat a l'any 1000 sense que cap dels nostres pares tinguØs la necessitat de posar un nom als sons. AixòØs molt europeu, aixòde posar un nom a les coses. A les plantes, als minerals... Una perversióque va arribar bastant tard. Durant moltes generacions, els nostres avantpassats no donaven noms a les coses. Pensem, per exemple, en les muntanyes. El cim de la muntanya. Durant segles no van tenir nom. De fet, Øs una perversiódel segle XIX. Donaven nom als passos, als colls, per on passava. Peròla muntanya era de DØu, la muntanya, tambØ. I el mateix per les plantes, pels insectes. Ara, quan posem nom a una cosa...

aixòvol dir que el que volem Øs com tenir una mena de paternitat sobre aquestes coses. Per exemple, posem un nom als fills. Però, esclar, quan posem nom a tots els tipus de roses conegudes, allòque s'estàdient Øs "Jo puc controlar les roses", perquŁ vaig anomenant una rere l'altra. És una primera modalitat de control. L'any 1000, Guido d'Arezzo va inaugurar el desig de controlar els sons d'una manera molt senzilla, però així ho va fer. Seguien sent persones que no tenien cap mena d'instint violent envers els sons. Els dirØ una cosa. Cantaven els cants gregorians una nota cada vegada. Fem el que podem, eh? És perquŁ ho aneu entenent. DesprØs de 700 anys, estem parlant dels nostres pares, de l'Europa. Som fills d'aquesta gent. DesprØs de 700 anys, un monjo que ensenyava a l'escola de Notre-Dame a París, li va venir un desig irrefrenable d'afegir una segona veu. I en aquella escola, de cop i volta, sabem exactament quan va ser la missa de Nadal de 1198, els fidels van sentir una cosa que no havien sentit mai abans. Una part dels cantons cantava així... "Uh..." Sí? Anem fent aquesta nota, sisplau? "Uh..." I una altra part que començava... "Ah..." I la gent va quedar estupefacta. Com quan es van començar a fer els frescos amb perspectiva a les esglØsies. Entraven els fidels i quedaven bocabadats, perquŁ semblava de veritat. Per tant, musicalment parlant, realment aixòva obrir un món. Ara, van trigar 700 anys. Potser podríem dir inclœs mØs.

500 anys, potser podríem dir inclœs mØs. I un es podria plantejar que potser eren una miqueta ximplets, no? Que no se'ls havia corregut abans. Sí, Beethoven de fet s'ho va plantejar. De fet, entre la primera sonata de Beethoven i l'œltima, hi ha mØs progrØs tŁcnic i de domini del material del que es va aconseguir en 700 anys. És a dir, en la vida d'un œnic home, hi havia mØs invenció, mØs desig de canviar, augmentar, avançar, progressar, que el que es va sentir durant 700 anys, desprØs de generacions i generacions de mœsics. Tenien dues veus. Si pensem en Wagner, per exemple, o Mahler, si els tenim presents, dues, estem parlant de dues veus. I desprØs pensem en Mahler. I allàveiem qui? Els europeus. Aquest fet de començar una actitud on reps el món i com a molt, el màxim que pots fer Øs composar-lo, acollir-lo, per poder-lo conservar. Aquell mínim, per poder-lo desprØs adorar. I potser inclœs es podria traslladar al fill. Comences per aquí i arribes al domini complet i absolut. Pots fer el que vulguis. Animals totalment esclavitzats, desitjos que ens fem mØs grans, mØs grans, mØs alts, mØs alts. Tot aquest m'interessa, aquest fora. Si cal es multiplica un domini total i absolut. Peròen el seu origen eren persones que tenien una relacióamb la natura increïble, una relaciómolt elevada. Sí, persones medievals desprØs del renaixement. Per tant, evidentment la dimensióreligiosa tenia un paper per ponderar. PeròØs que hem de pensar en aquesta espiritualitat. Eren persones que vivien en harmonia amb allòcreat. Quan cantaven, per ells...

...allòque estàfora entrava dins aquesta harmonia cantant. Era una actitud tan pura que durant segles i segles no volien cap mena d'instrument musical. De fet hi ha un pensador

erudit molt famós, el pare de l'humanisme europeu, Boessio, que Øs una autoritat absoluta, Boessi, que deia que instruments musicals que de fet no existien, deien que estaven tan allunyats de l'harmonia original que en ells no vibrava res de l'energia ni de l'harmonia que mantenien el món unit. Sí, agradables, peròno hi havia el contacte. De fet, si fem la mœsica que coneixem, des del cant gregoriào inclœs ens avancem fins a Monteverdi, Palestrina, Monteverdi, al segle XVI, no hi ha instruments. Pot semblar un exemple, peròintentem entendre-ho. Quina Øs la meravella d'això, d'aquesta actitud? QuŁ fa? Doncs rebutja l'instrument tecnològic fet per l'home que pot reproduir la veu de DØu. Pensem en Mahler o en Wagner. Pensem en quants instruments hi ha allà, quantes armes de tot tipus per esclavitzar els sons, els de vent, els de corda, els de percussió Una màquina per cada cosa, una màquina per acapar aquest so. Peròels pares i els pares i els pares anava potser amb un llaüt, allàsegurament fins al juny

allàsegurament fins al final, tres fileres ja no se senten. Molt petit, veien aquest instrument i deien quanta violŁncia, quanta poesia morta. I desprØs feia aquella amb el llaüt i tothom s'allunyava en una harmonia autŁntica. La gent aquesta, que n'estic parlant, no tenia la idea del progrØs. No era aquest el seu interŁs. No vivien en uns temps que hi haguØs progrØs. Estaven immersos en una eternitat de la qual no volien sortir. És un tipus d'actitud totalment diferent de l'actitud de Beethoven, per exemple, on la mœsica es converteix en una creacióde l'home. És la presa dels sons d'humilitat tecnològica, progrØs constant, màquines cada vegada mØs difícils. Aquest esforçfebral cada vegada mØs elevat. Boessi hauria dit milers i quilòmetres de l'harmonia de la qual emana la mœsica. Si pensem en la història europea, l'origen del pecat original, allàon ens vam perdre, vam perdre aquesta capacitat d'acollir, vam passar d'acollir els sons a forçar-los. Si busquem aquest origen del pecat original, el trobarem amb un italiàque es deia Monteverdi. Monteverdi escrivia mœsica per una elit intel•lectual molt refinada. Eren textos religiosos i a vegades tambØ utilitzaven alguns textos profans d'amor, per exemple. I escrivia per veu, no per instruments. Per tant, estem encara en aquella fase. Arribem a un moment, però, que Monteverdi va anunciar que inaugurava el que ell va anomenar la segona pràctica, que Øs una manera diferent de fer mœsica. Aquest Øs el moment exacte del pecat original. Jo va anunciar com a tal, vaig dir, jo ara inauguro una nova manera de fer mœsica.

La intuïcióque va tenir Monteverdi la va fer o va expressar al seu germàen una carta. PeròØs bastant clar. El que va dir va ser que la mœsica ha de ser servint a l'expressió Servidora. Per exemple, jo estic trist perquŁ m'ha deixat la xicota i puc expressar això amb una poesia, escrivint. Puc expressar-ho tambØ amb la meva cara, amb el rostre. O si no, utilitzo aquesta serventa, que Øs la mœsica, i l'expresso a travØs de la mœsica. Fins a aquell moment, la mœsica era un regal de DØu. Allàte'l deixava. Aquí, una miqueta aquí, una miqueta allà I aquest home va dir no. Ara agafarem aquesta mœsica, la dominarem, i serviràper dir una cosa que jo vull expressar. Ja no Øs DØu, sóc jo. I Øs aquesta transició, una transiciómolt fascinant, que va tenir lloc aquí a Europa, entre el que era la mœsica entesa com a regal de DØu a la mœsica com a llenguatge humà Aquest Øs el llenguatge humà És algœ que escriu. Estàclar. Algœ ho ha escrit i tothom ho ha entŁs. I quŁ estàescrivint? Estàescrivint una percepcióels homes, un sentiment dels humans, una idea, una visió I on Øs DØu? On ha anat a parar? No hi Øs. En profrenes, se'l veu. Zero. D'altra banda, Beethoven formava part de la generacióque van estrenar la modernitat a Europa. I la modernitat va ser justament això Era l'home que agafava allò creat i ho utilitzava com a un instrument. Mentre Beethoven escrivia la novena sinfonia, n'hi havia d'altres que obrien el canal de Suez. Estaven redissenyant el món. Fins al que havíem tingut de no, això ho ha fet DØu, no es fa res. No, no, doncs n'hi havia d'altres que obrien i separaven dos continents. Són els mateixos que amb el poder de la ciŁncia,

d'alguna manera pressionaven o doblaven.

la natura amb allòque necessitaven, qualsevol cosa. I la mœsica registra perfectament tots aquests esdeveniments i Beethoven, en general, el que fa Øs agafar un fragment de la natura, els sons, i convertir en servent, com deia Monteverdi, servent que serveix a l'expressió És a dir, que em serveix per allòque vull jo anomenar. Tota la temporada mØs gloriosa de la mœsica clàssica, des de Beethoven a Wagner, podem dir, estàtotalment dominada per aquesta idea molt violenta, bastant dura, genial, sí, sens dubte, tambØ rica d'un poder tecnològic increïble. De fet, aquí, en aquell moment, l'humàconeixia molt bØ els sons, els havien pressionat, els havien engarjolat perquŁ fossin autŁntics servents. Ara, utilitzaven, peròmeravellosament. Nosaltres som hereus d'aixòtambØ. És important saber que Europa tambØ Øs això, Øs aquest instant del domini, aquest instant de convertir en serps, en servents, tots aquells que no són de la teva família, amb molta violŁncia tambØ. Hi ha aquesta història dels sons que s'ha d'aprendre seriosament. No Øs tan complicat d'entendre-ho. De fet, tØ un poder simbòlic molt fort. Si mirem un piano, per exemple, hi veurem les tecles blanques i les tecles negres. Hi ha els noms de Guido d'Arezzo, do, re, mi, fa, sol, la. TambØ hi ha el si, que era una nota que en l'Łpoca de Guido d'Arezzo no la sentien. DesprØs va arribar el si, desprØs do, i d'una altra manera, do, re, mi, fa, sol, la, si. De do a do, això quŁ tenim? Una octava. Dins aquesta octava, entre un do i un altre, en un piano hi ha 12 notes, així de senzill. Blanca, negra, blanca, negra, blanca, blanca, negra, sí. 12, 12 tecles en una octava amb un piano. Ara hem de saber que a l'Łpoca de Mozart, per exemple,

Mozart sentia en l'espai d'aquestes dotze notes, en sentia clarament dinou de notes. Un cantant, algun cantant, podia arribar a sentir unes trenta de notes. Inclœs algœ va arribar a determinar que eren cinquanta-tres les notes que... Va ser Newton, que no era mœsic, simplement era un científic. Aquests sons hi eren. Es podien utilitzar o no, però hi eren. Pensem en la violŁncia com els europeus van decidir assassinar, darrer de l'altre, vam arribar a les dinou, que són les que sentia Mozart, i de fet hi havia òrgans que tenien dinou tecles. No Øs que se sentissin, Øs que realment es tocaven i se sentien. I tot i així, retallada. La violŁncia, com quan tries tres tipus de blat en lloc de tota la resta, o dos varietats de poma en lloc de tota la resta. Per quŁ? PerquŁ són les que rendeixen mØs. Llences la resta, concentres en això amb allòque has escollit, edificat, creixes. Clar, evidentment la producció Øs molt mØs elevada. A l'Łpoca de Guido d'Arezzo no sabem quants en sentíem, però, per exemple, a ˝ndia, els indis de la ˝ndia, de fet, senten molts mØs sons que nosaltres, els europeus. Els japonesos senten sons que nosaltres ja no sentim. Som nosaltres que vam decidir que nomØs en sentiríem dotze. QuŁ passa? Que desprØs amb aquestes dotze sons es podràarribar a fer la novena sinfonia de Beethoven, que Øs realment estratosfŁrica. És una de les moltes limitacions que els mœsics europeus van aplicar a un món, el dels sons, que era un misteri. I, esclar, era una revelacióconcedida de DØu. Fixeu-vos tot aquest camí, tot aquest recorregut, una història mØs llarga. Per això, tot i que potser no m'interessa gaire la mœsica clàssica...

Doncs no m'interessa molt la mœsica clàssica, podríem dir. ConŁixer la història de la mœsica clàssica ens pot servir per entendre tambØ la sensibilitat de l'Europeu. Segurament acabem abans estudiant nomØs la mœsica clàssica que tots els altres fragments. Estàclar que la mœsica clàssica ha produït mœsica preciosa. Ara, sota aquesta bellesa hi ha tota una sŁrie de motivacions, motivacions que van anar canviant molts aspectes. Pensem sempre en la colom, en l'espatlla del Gregori el Gran. DesprØs pensem en Wagner, qualsevol mœsic estimat del segle XIX, Schumann. Quin viatge, realment increïble, quin viatge. Jo quan era molt petit, un amic dels meus pares era geògraf i va escriure el

manual de geografia que s'estudiava a escola. De fet, quan jo vaig anar a l'escola ja no hi era aquest manual, peròquan era molt petit sí que era el llibre de geografia que s'estudiava a escola. Per quŁ els en parlo? Doncs perquŁ Øs molt important el títol d'aquest llibre de geografia que era, com dic, per tots els italians. Era un títol que parlava del món. El títol Øs L'home i el seu regne. Aquest era el títol del llibre de geografia, L'home i el seu regne. No fem servir aquests títols, ja no existeix. Ara, si al meu fill li donen aquest llibre a l'escola, a l'home i al seu regne, realment caldria incendiar l'escola. Peròtota la mœsica clàssica del segle XIX Øs això, Øs l'home i el seu regne. És aquesta la mentalitat que estem parlant, Øs aquest cap, Øs aquest estamint el que hi ha darrere, que no sempre l'hem tingut. Per exemple, amb Guido d'Arezzo, cosa diferent, desprØs esclar, 200 anys mØs a tenir una segona veu. Ara, desprØs d'explicar-vos com anem arribat de ser violents amb el so. Ara intentem recular, pensem a tots aquests que van trigar 200 anys a afegir una segona veu. Encara van esperar 150 anys mØs per arribar a afegir-ne dos, eh? I arribar a quatre veus. Pensem en la bellesa d'aquesta no violŁncia absoluta. Mentrestant, no Øs que estiguessin fent mœsica avorridota, no.

De fet, Øs una mœsica que la conservem, que l'escoltem, que s'interpreta. Potser Chopin ens agrada mØs, peròsi un escolta aquesta mœsica moltes vegades, i desprØs escoltem Chopin, sembla com Chopin sigui com el lleóensinistrat del circ, no? Veiem que hi ha tot això Øs increïble, no?, totes les piroetes que faig ara, s'agenolla, peròØs això Doncs Øs realment allà, en aquestes fugues, Øs com totes aquestes piroetes del lleó Està clar, doncs, aquest projecte visionari. Aquí entra en joc tot, les plantes, els rius, tot. I nosaltres som fills d'aquesta mentalitat. Ara, la generaciódels meus fills, que tenen vint anys, tot això sí que Øs veritat, doncs, que va cap avall. Peròjo vaig crØixer en un entorn on es creia en l'home i el seu rŁgim. No hi havia cap mena de dubte que no fos així. És ara, doncs, que es posa en dubte aquesta afirmació Ara Øs el moment, doncs, que podem entendre quŁ ha sigut tot això, quŁ ha suposat. I, esclar, això ens pot ajudar a entendre que aquests som nosaltres, que aquesta Øs l'Europa. Tenim el mite d'Europa amb raó, amb l'humanisme al centre. Europa Øs tot això Europa tambØ Øs tota aquesta història, des del principi fins al final. No pots escollir nomØs una part. Tot el món, de fet, escolta la mœsica clàssica europea. I això Øs bastant peculiar. Mira, esclar, perquŁ som molt bons. No, sap greu, peròtothom escolta la mœsica europea perquŁ els europeus van colonitzar tot el món. Va fer el piano, que Øs una màquina que jo estimo profundament, peròØs una màquina. El piano Øs una màquina que, bàsicament, Øs com una presóde sons. És una màquina molt violenta que es trenca tot allòque pots escoltar en una caixa. I allàla tens, allàtoques i tot el que sona d'aquí. Doncs els europeus van portar el piano fins a l'œltim indret del món i Øs per això que tot el món escolta la nostra mœsica clàssica. No Øs que sigui la millor. PerquŁ inclœs en els llocs mØs allunyats,

si han arribat els europeus, allàhan arribat amb un piano. Això perquŁ entenguem com la mœsica clàssica Øs identitària per nosaltres, com parla de nosaltres tambØ. I això, doncs, aquest tema tan bonic de triar la natura com a tema de sentiments, de tota aquesta connexió, m'ha semblat que seria interessant entendre com una de les històries mØs boniques que tenim, a propòsit de la nostra relacióamb la natura, Øs la història de la relacióque hem tingut amb els sons. I que, si voleu, es pot definir com la història de la mœsica clàssica. M'ha agradat molt estar aquí amb tots vosaltres. Moltíssimes gràcies. Donem així per inaugurar aquesta segona trobada de Cap Roig i, a partir d'aquí, comencen ja totes les activitats desprØs d'aquesta il•luminada per aquesta intervencióinicial. Moltes gràcies. Gràcies.